

Niech żyje Wolność!

Las Wolność rośnie na zachodnim brzegu Jeziora Charzykowskiego, ok. 6 km na północny zachód od Chojnic. Jest to niewielki skrawek buczyny pomorskiej o cechach zbliżonych do naturalnych. Stanowi więc rzadkość w Borach Tucholskich, zdominowanych przez monokulturę sosny. Mimo to jest intensywnie eksploatowany przez Lasy Państwowe. Wycina się tam buczynę, zaś w jej miejsce nasadza rzadki sosenek. Bogaty biologicznie las stopniowo zamienia się w plantację iglaków, gdzie bioróżnorodność ogranicza się do kilkunastu gatunków roślin. Proces ten trwa od lat. Obszar dzikiej, półnaturalnej buczyny pomorskiej okrawany jest głównie od północy.

Intensywna gospodarka w lesie Wolność wzbudza obawy środowisk przyrodników i ekologów. Las ten znajduje się w granicach Zaborskiego Parku Krajobrazowego i w bliskim sąsiedztwie Parku Narodowego „Bory Tucholskie” pracownicy tych placówek w rozmowach ze mną wyrażali zaniepokojenie działalnością leśników, szczególnie wiele emocji wzbudza nasadzanie sosny na siedliskach pierwotnie zajmowanych przez buka i dla niego charakterystycznych. Kiedy wraz z kolegą biologiem udałem się do leśniczego, by porozmawiać o gospodarce leśnej prowadzonej na jego terenie, ten przyznał, że owszem lasy są piękne i zasobne w rzadkie gatunki, jednak on nic nie poradzi na to co się w nim dzieje. Zasypywany przez nas pytaniami stwierdził w końcu: Ja mam tu świętą księgę, która nazywa się „Operat”. Na tym dyskusja się skończyła.

Jako Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Wspólna Ziemia” postanowiliśmy podjąć działania zmierzające do ochrony tego cennego i unikalnego w skali naszego regionu miejsca. **Chcemy aby las Wolność stał się parkiem ekologicznym*** służącym edukacji ekologicznej chojniczan i mieszkańców okolicznych osad. Jako obszar o dużej bioróżnorodności, na którym wciąż zachodzi wiele naturalnych procesów, charakterystycznych dla lasów rodzimych dla tego obszaru (buczyna pomorska), las Wolność stanowi doskonale miejsce dla edukacji przyrodniczej. Pagórkowaty teren, obfity w bagienka i źródlika, porośnięty drzewami w różnym wieku i różnych gatunków, z leżącymi kłodami i mnóstwem różnorodnej fauny i flory, to wprost wymarzone miejsce, w którym człowiek może poznawać (prawdziwy) las i uczyć się szacunku dla przyrody.

Las Wolność jest wart ochrony przez wzgląd na jego walory biologiczne i piękno. Jednak nie tylko. Obszar ten bowiem jest cenny także z punktu widzenia historyka, miłośnika lokalnej tradycji. Badania archeologiczne prowadzone przez Gerarda Wilke w 1967 roku doprowadziły do odnalezienia na terenie lasu Wolność dwóch grodzisk. Na podstawie odnalezionych fragmentów ceramiki I fazę osadnictwa datuje się na koniec okresu halsztackiego i początek okresu lateńskiego, tj. ok. IV w. p.n.e., zaś II fazę osadnictwa wiąże się z wczesnym średniowieczem. Również w lesie Wolność, stał niegdyś zamek krzyżacki (pisał o nim m.in. Jan Długosz), jednak nigdy nie udało się dokładnie określić, w którym miejscu.

A co piszą o Wolności chojniccy dziejopisarze?

Las Wolność - Wolność, las miejski przy szosie do Bytowa; dnia 14 maja 1346 r. Krzyżacy ofiarowali miastu 31 włók lasu na wyrąb i pastwisko po południowo-zachodniej stronie Jeziora Charzykowskiego.

Las był wolny od podatku, dlatego przybrał nazwę „Wolność”; był w posiadaniu miasta do 06.03.1952r.

Franciszek Pabich, Mały leksykon chojnicki

Chojnice miały 31 włók lasu wolnego od czynszów (dzisiejszy las Wolność), nadanych „naszemu

miastu Chojnicom i wiernym jego obywatelom za ich wierną służbę” ...

Chojnice. Dzieje miasta i powiatu, pod red. Stanisława Gierszewskiego

1346 - 14 maja Chojnice otrzymują 31 włók lasu na wyrąb i pastwisko w okolicy Charzyków. Jest to tzw. Las Wolność, który był w posiadaniu miasta do 1952 rok.

Witold Look, Kazimierz Ostrowski, Chojnice. Kronika dziejów miasta 1275-1975

6 marca 1952 r. administracja lasów państwowych przyjęła, zgodnie z zarządzeniami Ministerstwa Gospodarki komunalnej i Ministerstwa Leśnictwa, las Wolność, leżący przy szosie do Bytowa w odległości ok. 6 km od Chojnic, a stanowiący dotychczas własność miasta.

Witold Look, Kazimierz Ostrowski, Chojnice. Kronika dziejów miasta 1275-1975

Jak widać z powyższych fragmentów las Wolność od wieków towarzyszył Chojnicom. Prawdopodobnie dzięki temu związkowi przetrwał w formie zbliżonej do naturalnej i nie uległ przemianie w sosnowy bór, co spotkało inne lasy w okolicy. Leśnicy z Lasów Państwowych są gospodarzami Wolności od zaledwie 45 lat. Myślę, że kolejne 45 lat wystarczy, aby zamienili oni to miejsce w niczym nie wyróżniającą się monokulturę sosny. Już teraz zbocza pagórków, do niedawna pokrytych starą buczyną, straszą pustką, zaś bagniste oczka wodne wysychają odsłonięte przed słońcem i zasypywane chrustem pozostałym po wycince. Leśne dróżki zamieniają się w gliniaste trakty rozjeżdżane przez wielkie koła traktorów, opona po jednym z takich kół zalega porzucona w miejscu, gdzie niedawno pracowali robotnicy leśni.

Radosław Sawicki

Stowarzyszenie „Wspólna Ziemia”, Chojnice

*Idea parku ekologicznego opisana została w listopadowym numerze „Dzikiego Życia”.